

เลขรับที่ น. ๔๓/๒๕๐๒

เรื่อง การยึดไม้สักของกลางในคดีแพ่งและอาญา

กฎหมาย ระเบียบ ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๓๐

ป.อ. มาตรา ๒๐๓

กฎหมายลักษณะอาญา มาตรา ๑๔๖

**การที่พนักงานอัยการสั่งการสอบสวนในคดีป่าไม้ นั้น ไม่ได้หมายความว่า
ไม้ของกลางจะต้องถูกริบตกเป็นของแผ่นดินเสมอไป**

ข้อเท็จจริงและปัญหา กรมป่าไม้แจ้งว่า ด้วยเดิมกรมป่าไม้ได้รับบัตรสนเท่ห์จากผู้ใช้นามว่า “จากราษฎรผู้หวังดี ต. ภูภิพระ ทำข้าม” แจ้งว่า มีบุคคล ๓ คน คือนายเปลี่ยน ผู้ใหญ่บ้านภูภิพระ, นายมนัส และนายเต้ง สมคบกันลักลอบตัดฟันไม้สักในป่าภูภิพระ อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยมีได้รับอนุญาต กรมป่าไม้จึงได้ดำเนินการดังนี้.—

๑. ส่งจังหวัดเพชรบูรณ์และป่าไม้เขตพิษณุโลกสืบสวนและรายงานข้อเท็จจริง

๒. ต่อมากรมป่าไม้ได้รับบัตรสนเท่ห์จากผู้ใช้นามว่า “จากราษฎรบ้านภูภิพระ” แจ้งมาอีกว่า นายมนัส นายเต้ง นายเปลี่ยน และนายมานิต พนักงานป่าไม้ประจำจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้สมคบกันลักลอบตัดฟันไม้สักในป่าท้องที่อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นจำนวนประมาณ ๑๐๐ ต้น โดยนายมนัสอ้างเหตุผลว่า ได้ประมูลซื้อไม้สักจำนวน ๒๐๖ ต้น จากศาลจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งรวมหมอนอยู่ที่ตำบลบ้านภูภิพระ อำเภอชนแดน และเอาไม้สักที่ลักลอบตัดฟันจากป่ามาเปลี่ยนเอาไม้สักเก่าที่ประมูลได้ทั้งไป ทั้งปรากฏว่าเกินจำนวน ๒๐๖ ต้นตามที่ศาลประกาศขาย ขอให้กรมป่าไม้พิจารณา กรมป่าไม้ได้สั่งให้ป่าไม้เขตพิษณุโลกสืบสวนและรายงานข้อเท็จจริง

๓. นายมนัสได้ยื่นคำร้องต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรว่าผู้ร้องได้ประมูลซื้อไม้สักซึ่งศาลจังหวัดเพชรบูรณ์ได้ทำการยึดขายทอดตลาดเป็นไม้ ๒๐๖ ท่อน ปริมาตร ๒๕๖ ลูกบาศก์เมตร ในคดีแพ่งหมายเลขแดงที่ ๑๑๕/๒๔๙๗ ของศาลจังหวัดพิษณุโลก

ระหว่างนายทรัพย์สิน ๖ โจทก์ และนายเต้ง ๖ จำเลย ศาลจังหวัดเพชรบูรณ์ได้สั่งให้เจ้าหน้าที่ป่าไม้ตรวจวัดขนาดเพื่อคำนวณค่าภาคหลวงและชำระเงินค่าขายไม้ต่อศาล เจ้าหน้าที่ป่าไม้เขตพิษณุโลกได้จัดการวัดไม้บางส่วนแล้ว ส่วนที่เหลือไม่วัดอ้างว่าไม่ใช่ไม้ที่ศาลยึดเอามาขายทอดตลาด ผู้ร้องอ้างว่าความจริงเป็นไม้ที่ศาลยึดเอามาขายทอดตลาด และไม้จำนวนนี้ศาลได้เฝ้ารักษาตลอดมา ขอให้กระทรวงเกษตรสั่งกรมป่าไม้ให้ตรวจวัดเนื้อไม้และตีราคาค่าภาคหลวงให้แก่ผู้ร้องต่อไป กระทรวงเกษตรจึงได้ส่งเรื่องให้กรมป่าไม้พิจารณา ซึ่งกรมป่าไม้พิจารณาแล้วได้มีหนังสือสั่งให้ป่าไม้เขตพิษณุโลกชี้แจงข้อเท็จจริงแล้วรายงานต่อกรมป่าไม้

๔. ป่าไม้เขตพิษณุโลกมีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงให้กรมป่าไม้ทราบว่ามีไม้สักรายนี้เป็นไม้สักที่เขตได้ทำการยึดไว้จากนายเต้งกับพวกและดำเนินคดีในข้อหาว่าทำไม้สักไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งจำเลยได้ต่อสู้โดยอ้างว่าเป็นการทำไม้ในที่ดินกรรมสิทธิ์ ซึ่งศาลได้พิจารณาและพิพากษายกฟ้อง และได้มอบไม้ให้จำเลยไป ป่าไม้เขตพิษณุโลกรายงานว่า เรื่องนี้เขตได้รายงานกรมป่าไม้ทราบเป็นระยะ ๆ มาแล้ว และในชั้นสุดท้ายกรมป่าไม้ได้อนุมัติให้เขตดำเนินการตรวจตีราคาเก็บค่าภาคหลวงได้ ป่าไม้เขตพิษณุโลกรายงานอีกว่า ต่อมาปรากฏว่าได้มีการร้องขัดทรัพย์ และฟ้องร้องเกี่ยวกับเรื่องหนี้สินของนายเต้งเจ้าของไม้ การตรวจวัดตีราคาไม้สักรายนี้จึงได้เลื่อนมาจนถึงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๐๐, จึงได้มีการตรวจวัดตีราคาค่าภาคหลวงพร้อมกับเจ้าหน้าที่ของศาลจังหวัดเพชรบูรณ์ และนายมนัสผู้ประมุขซื้อได้จากศาล แต่ปรากฏว่าได้มีการชักลากสับเปลี่ยน ไม้และตบแต่งทำลายรูปรอยดวงตราเปลี่ยนแปลงไปจากของเดิม (ไม้ของกลางเดิมที่ป่าไม้เขตส่งฟ้องศาลและศาลสั่งให้คืน มีรอยตรา ท. ๑๓๐๐ ก. ๓๒๒ ปีย่อ ๙๔ และ ท. ๑๓๐๕ ย. ๑๗๓ ปีย่อ ๙๔) ซึ่งพิสูจน์ไม่ได้ว่าเป็นไม้จำนวนที่ศาลได้พิพากษาให้มอบคืนจำเลยไป ทางเขตจึงไม่อาจจะทำการตรวจวัดตีราคาค่าภาคหลวงและมอบไม้ให้ไปได้ทั้งหมด (ตามเรื่องปรากฏว่าป่าไม้เขตพิษณุโลกได้ตีราคาค่าภาคหลวงและปล่อยไม้ไป ๑๒๕ ท่อน และปรากฏว่ามีไม้อีก ๑๖๓ ท่อน ไม่มีรูปรอยตราใดของรัฐบาลประทับอยู่ จึงกักไว้ดำเนินคดีตามระเบียบ แต่ศาลจังหวัดพิษณุโลกได้สั่งให้ป่าไม้เขตพิษณุโลกถอนการยึดไม้ที่กักไว้นั้นเสีย และขอทราบรายละเอียดเกี่ยวกับไม้รายนี้ด้วย) ป่าไม้เขตพิษณุโลกรายงานว่า เรื่องนี้เขตได้แจ้งให้ศาลจังหวัดเพชรบูรณ์และศาลจังหวัดพิษณุโลกทราบและพิจารณาแล้ว แต่ขณะนี้ทั้งสองศาลยังไม่แจ้งผลการพิจารณาให้ทราบ

๕. ต่อมากรมป่าไม้ได้รับรายงานจากป่าไม้เขตพิษณุโลก ว่าป่าไม้เขตพิษณุโลก ได้สั่งให้ป่าไม้แขวงที่ ๓๐ (ชนแดน) ส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนอำเภอชนแดนดำเนินคดีแก่ไม้ ๑๖๓ ท่อน และนายเต็งผู้เป็นเจ้าของไม้รายนั้นแล้ว ได้รับรายงานว่า พนักงานอัยการจังหวัดเพชรบูรณ์สั่งการสอบสวน (เมื่อเป็นเช่นนั้นไม้ของกลางควรตกเป็นของแผ่นดิน) แต่ศาลจังหวัดพิษณุโลกได้มีคำสั่งให้ปล่อยการยึดไม้จำนวนนี้ให้นายสุนทรผู้ร้องชดเชยทรัพย์ไป ป่าไม้เขตพิษณุโลกรายงานว่าได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ไม้จำนวนนี้ไม่มีรูปรอยตราเดิมของรัฐบาลที่ติดไว้ ทั้งขนาดก็ไม่ตรงตามบัญชีที่ศาลส่งปล่อยไว้แต่เดิม จึงไม่สามารถปล่อยให้ได้ และได้รายงานมาให้กรมป่าไม้พิจารณา

๖. กรมป่าไม้ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ของกรมป่าไม้เท่าที่มีอยู่ไม่เพียงพอแก่การพิจารณา จึงได้สั่งให้ป่าไม้เขตพิษณุโลกส่งเรื่องทั้งหมดมาให้กรมป่าไม้พิจารณา

กรมป่าไม้ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า จากเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ของเรื่องปรากฏว่า ไม้ของกลางที่พิพาทมีจำนวน ๒๐๖ ท่อน ปริมาตร ๒๕๖.๐๓ ลูกบาศก์เมตร (ตกไป ๑ ท่อน) ในจำนวนไม้ ๒๐๕ ท่อนนี้ ป่าไม้เขตได้ตัดราคาค่าภาคหลวงและตราปล่อยตามคำสั่งศาลให้เพียง ๑๒๕ ท่อน ปริมาตร ๔๗.๕๔ ลูกบาศก์เมตร (ควรจะเหลือไม้อีกเพียง ๘๑ ท่อน ปริมาตร ๑๖๑.๔๓ ลูกบาศก์เมตร) แต่กลับปรากฏว่าเหลือไม้ ๑๖๓ ท่อน (คงเกินความจริงไป ๘๒ ท่อน) ปริมาตร ๑๑๑.๘๓ ลูกบาศก์เมตร ไม้จำนวนนี้ไม่มีรอยตราใด ๆ ของรัฐบาลประทับอยู่เลย และขนาดก็ไม่ตรงกับขนาดเดิมที่ยึดไว้ จึงเห็นว่าไม้ที่เหลือนี้ทั้งจำนวนและปริมาตรไม่ตรงและถูกต้องตามบัญชีไม้ที่ศาลพิพากษาให้คืนแก่จำเลยเลย แต่ศาลก็ยังยืนยันให้คืนแก่ฝ่ายจำเลยอีก อ้างว่าเป็นไม้รายเดียวกัน กรมป่าไม้เห็นว่าเรื่องนี้เมื่อพนักงานอัยการจังหวัดเพชรบูรณ์สั่งการสอบสวนเกี่ยวกับไม้ ๑๖๓ ท่อนในครั้งหลังแล้ว ไม้ควรตกเป็นของแผ่นดินและประมวลจำหน่ายเป็นประโยชน์ของรัฐ แต่ศาลจังหวัดพิษณุโลกสั่งให้ปล่อยไม้ให้แก่ฝ่ายจำเลยเช่นนี้ จะขัดแย้งในเรื่องประโยชน์ของรัฐอยู่ กรมป่าไม้จึงหารือมาว่ากรมป่าไม้ควรจะดำเนินการอย่างไร

คำวินิจฉัย

๑. ไม้สัก ๑๖๓ ท่อนของกลางรายนี้มีเรื่องเกี่ยวข้องกับไม้สัก ๒๐๕ ท่อน หรือ ๒๐๖ ท่อน ที่ศาลจังหวัดเพชรบูรณ์ได้สั่งให้คืนนายตั้งกับพวกจำเลย และศาลจังหวัดพิษณุโลกได้สั่งยึดเพื่อขายทอดตลาด โดยมีนายมนัสผู้แทนของนายบำรุงเป็นผู้ประมูลได้โดยเปิดเผยและตามคำสั่งของศาล นายมนัสหรือนายบำรุงจึงควรมีสติธิอย่างสมบูรณ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๓๐

๒. การที่พนักงานอัยการสั่งการสอบสวนนั้น ไม่ได้หมายความว่าของกลางจะต้องตกเป็นของแผ่นดินเสมอไป และโดยที่ไม้ ๑๖๓ ท่อนนั้นเป็นทรัพย์สินที่พิพาทสืบเนื่องมาจากคดีของศาลจังหวัดเพชรบูรณ์และจังหวัดพิษณุโลกดังกล่าวแล้ว ศาลจึงเชื่อว่าเป็นไม้ที่ได้ประมูลขายไปแล้ว โดยมีได้ฟังความเห็นของพนักงานป่าไม้ในเรื่องที่ไม่ไม่มีรอยตราหรือไม้ผิดขนาด แม้จำนวนท่อนไม้ที่แตกต่างกันศาลก็ไม่ยอมฟังเพราะเห็นว่าเป็นเรื่องนมนานมาแล้ว ทั้งได้มีผู้เกี่ยวข้องที่อ้างว่าตนมีสิทธิเข้าไปเกี่ยวข้องตบแต่งตัดทอนไม้เหล่านั้นหลายรายด้วยกัน ศาลจึงถือเอาเนื้อไม้เป็นความสำคัญ (เนื้อไม้ ๑๖๓ ท่อนนี้น้อยกว่าเนื้อไม้ที่ควรจะขายให้แก่ผู้ประมูลซื้อได้)

๓. กรณีถ้ามีข้อควรคัดค้านประการใด เจ้าพนักงานป่าไม้ควรร้องขอทรัพย์สินเสียในตอนต้น ซึ่งถ้าได้ปฏิบัติเช่นนั้น เจ้าพนักงานป่าไม้ก็จะมีสิทธิอุทธรณ์ฎีกาคำสั่งศาลให้เปลี่ยนแปลงคำสั่งหรือคำพิพากษาได้ แต่เมื่อไม่ได้ปฏิบัติให้ทันการจนศาลได้มีคำพิพากษาและคำสั่งเสร็จเด็ดขาดไปแล้ว การที่จะทำหนังสือโต้ตอบอย่างใดก็ไม่ก่อให้เกิดผลในทางไรศาล เพราะไม่มีทางจะทำให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลนั้นเปลี่ยนแปลงได้ เมื่อรูปคดีมาถึงที่สุดโดยศาลสั่งให้ปล่อยไม้สัก ๑๖๓ ท่อนที่เจ้าพนักงานป่าไม้ยึดไว้ เจ้าหน้าที่ก็ต้องปฏิบัติตาม มิฉะนั้น จะเป็นความผิดทางอาญา ตามกฎหมายลักษณอาญา มาตรา ๑๔๖ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐๓

อาศัยเหตุดังกล่าวแล้ว กรมอัยการจึงมีความเห็นว่า เจ้าพนักงานป่าไม้จะต้องปล่อยไม้สักรายนี้ และตรวจวัดอัตราเรียกเก็บค่าภาคหลวงต่อไปตามระเบียบ